ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერია
მუნიციპალური ინსპექცია

წერილის ნომერი: **17-01191353527**
თარიღი: **15/05/2019**
პინი: **4049**

გადაამოწმეთ: **document.municipal.gov.ge**

ადრესატი: შპს რას ალ ხაიმა ინვესტმენტ აუტორიტი ჯორჯია
საიდენტიფიკაციო ნომერი: 204544154
მისამართი: საქართველო, თბილისი, ისნის რაიონი, თელავის ქ., N 20

თქვენი N19/01191091342-17 განცხადების პასუხად გეგზავნებათ ბრძანება ობიექტის ექსპლუატაციაში მიღებაზე უარის თქმის შესახებ.

დანართი: ბრძანების ერთი ეგზემპლარი.

გიორგი გეჯაძე

მუნიციპალური ინსპექცია-პირველადი სტრუქტურული ერთეულის ხელმძღვანელის მოადგილე (მუნიციპალური ინსპექციის უფროსის მოადგილე)

ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის მერია MSDA-013 405026877

გამოყენებულია კვალიფიციური ელექტრონული ხელმოწერა/ ელექტრონული შტამპი

ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის
მერიის
მუნიციპალური ინსპექცია

№ ბ-10/0119109/342-17

"13" 05. 2019 წ.

ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა

ქ. თბილისში, (სექტორი – ისანი), ქეთევან წამებულის გამზირის და თელავის ქუჩის კუთხეში (საკ. კოდი №01.17.01.125.001) მდებარე მშენებლობადამთავრებული ობიექტის (სასტუმრო – IV კლასი) ექსპლუატაციაში მიღებაზე უარის თქმის შესახებ.

არქიტექტურული პროექტის შეთანხმებისა და მშენებლობის ნებართვის გაცემის შესახებ ბრძანება – №4444159 03.04.2019წ.

ქ. თბილისში (სექტორი – ისანი), ქეთევან წამებულის გამზირის და თელავის ქუჩის კუთხეში მდებარე მშენებლობადამთავრებული ობიექტის ადგილზე შემოწმებისას დადგინდა შემდეგი:

საცურაო აუზის ქვეშ არსებული ფართი არ არის აღნიშნული პროექტში.
შეცვლილია ტერიტორიაზე არსებული დამახმარე ნაგებობების ფორმა.
-4.700 ნიშნულზე „20-30" მონაკვეთში შეცვლილია კედელების ფორმა და გაზრდილია სარდაფის ფართი. „32-32" ღერძებს შორის მოწყობილია კარი კაპიტალური კედლები და შექმნილია დამატებითი ფართი 170 კვ.მ. „43-48" მონაკვეთში შეცვლილია კედლის ფორმა და გაზრდილია ფართი.
+6.200 ნიშნულზე შეცვლილია გადახურვა.
+25.650 ნიშნულზე „47-47" ღერძზე გაუქმებულია ვიტრაჟი და კარი. „46-46" ღერძზე შეცვლილია ვიტრაჟის ფორმა. „39-40" მონაკვეთში ტერასაზე ვიტრაჟთან დამატებულია კედელი.
+28.500 ნიშნულზე გაუქმებულია ლიფტი 1-ის კარი. დამატებულია ლითონის კიბე და დამატებით შექმნილია ფართი.
„1-8" ფასადზე შეცვლილია ტრავენტინის ქვის გაბარიტი. +25.605 ნიშნულზე შეცვლილია ვიტრაჟის ნახატი.
„15-34" ფასადზე „24-26" მონაკვეთში ნაწილობრივ შეცვლილია ფანჯების მინის ფერი. პანდუსთან დამატებულია მოაჯირი.

საქ. ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის მე-6 თავის, ამავე კოდექსის 83-ე და 177-ე მუხლების, საქართველოს მთავრობის 24.03.09წ. №57-ე დადგენილების 95-ე მუხლის, 97-ე მუხლის პირველი პუნქტის, ამავე მუხლის მე-7 პუნქტის, 62-ე მუხლის, ქ. თბილისის საკრებულოს №28-95 25.09.2018წ. დადგენილების, ქ.თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2018 წლის 25 სექტემბრის №28-94 დადგენილებით დამტკიცებული ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიის მუნიციპალური ინსპექციის დებულების მე-2 მუხლის მე-2 პუნქტის „ლ" ქვეპუნქტის, მე-3 მუხლის პირველი პუნქტის „ვ" ქვეპუნქტის, მე-3 მუხლის მე-2 პუნქტის „დ" ქვეპუნქტის, მე-4 მუხლის მე-3 პუნქტის „ვ" ქვეპუნქტის შესაბამისად;

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ

1. შპს "რას ალ ხაიმა ინვესტმენტ აუტორიტი ჯორჯია"-ს, ქ. თბილისში, (სექტორი – ისანი), ქეთევან წამებულის გამზირის და თელავის ქუჩის კუთხეში (საკ. კოდი №01.17.01.125.001) მდებარე მშენებლობადამთავრებული ობიექტის (სასტუმრო – IV კლასი) ქსპლუატაციაში მიღებაზე ეთქვას უარი.

2. აღნიშნული ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიაში (მისამართი: ქ. თბილისი, შარტავას ქ. №7) გაცნობიდან ერთი თვის ვადაში.

საფუძველი: №10/01191091342-17 19.04.2019წ. და
№10/01191142527-17 24.04.2019წ. განცხადები.

მუნიციპალური ინსპექციის
უფროსის მოადგილე

გიორგი გეგჭკორი

თიბისი ბანკი
TBC BANK
თქვენ გვერდით

მარჯანიშვილის ფილიალი
MARJANISHVILI BRANCH

1456/124-02
11.12.2015

ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიის სსიპ - ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის არქიტექტურის სამსახურს

გაცნობებთ, რომ მხარეთა შორის **2014 წლის 22 აგვისტოს** დადებული № **123123398138** იპოთეკის ხელშეკრულების საფუძველზე დატვირთულია შემდეგი ფართი:

საკადასტრო კოდი:	01.17.01.125.001
მისამართი:	ქალაქი თბილისი, გამზირი ქეთევან წამებული და თელავის ქუჩის კუთხეში
აღწერა:	შენობა-ნაგებობის ჩამონათვალი: #1 საერთო ფართით 26581.35 კვ.მ, #2 ფართით 115.87 კვ.მ, #3 ფართით 160.81 კვ.მ, #4 ფართით 15.02 კვ.მ, #7 ფართით 655.2 კვ.მ, #8 ფართით 215.81 კვ.მ, #9 ფართით 1917.95 კვ.მ, **სხვა ფართი: #5, #6 მათ წილ მიწის ნაკვეთთან ერთად.**

სს თიბისი ბანკი თანახმაა განხორციელდეს ზემოაღნიშნულ უძრავ ქონებაზე მდებარე შენობა-ნაგებობა №4; №5; №6 დემონტაჟი, ხოლო შენობა №1-ზე განხორციელდეს სარეკონსტრუქციო სამუშაოები (მათ შორის საკონფერენციო დარბაზის (BALLROOM) მიშენება) ისე, რომ დემონტაჟის შემდეგ მიწის ნაკვეთზე და რეკონსტრუქცია/მიშენების შემდეგ შენობა-ნაგებობებზე მის წილ მიწის ნაკვეთთან ერთად უცვლელად შენარჩუნებულ იქნას სს თიბისი ბანკის იპოთეკა.

სს „თიბისი ბანკის" წარმომადგენელი

/ დ. წიკლაური/

ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის
მერიის ეკოლოგიისა და გამწვანების
საქალაქო სამსახური

KA010181452946015

№25/85173

23 / დეკემბერი / **2015** წ.

შპს რას ალ ხაიმა ინვესტმენტ აუტორიტი ჯორჯია.

საქართველო, თბილისი, ვაკე-საბურთალოს
რაიონი, ჭავჭავაძის გამზ., №34, სართული 4

თქვენი 18.12.2015 წლის #116956/07 განცხადების პასუხად, სადაც ითხოვთ კუთვნილ ტერიტორიაზე (ქ. წამებულის გამზ. და თელავის ქუჩის კუთხეში საკ/კოდ 01.17.01.125.001) სააშენებლო სამუშაოების ჩატარების მიზნით მწვანე ნარგავის მოჭრას გაცნობებთ, საქართველოს კანონის „ქალაქ თბილისის საზღვრებში და მიმდებარე ტერიტორიაზე არსებული მწვანე ნარგავებისა და სახელმწიფო ტყის ფონდის განსაკუთრებული დაცვის შესახებ" მე-2 თავის მე-6 მუხლის მე-6 პუნქტის „ა" ქვეპუნქტის შესაბამისად და და აიპ „საქართველოს ეროვნული ბოტანიკური ბაღის"ს დასკვნის თანახმად, სამსახური თანახმაა მოიჭრას: 4 ძირი კვიპაროსი დიამეტრებით: 20,7სმ, 20.0სმ, 25,4სმ, 27.7სმ, 1 ძირი კედარი დიამეტრით: 26,4სმ, 1 ძირი შავი ფიჭვი დიამეტრით 31,8სმ, 1 ძირი ქართული მუხა დიამეტრით 66,8სმ, 2 ძირი ფორჩხუნის პალმა დიამეტრებით: 19,1სმ, 18,1სმ, 4 ძირი გამხმარი წყავი დიამეტრებით: 4,7სმ, 5,4სმ, 4,7სმ, 3,1სმ, 1 ძირი ხმობადი დანაე (ორღეროანი) დიამეტრებით: 0,9სმ, 0,7სმ, 2 ძირი გამხმარი კოწახური დიამეტრებით: 4,7სმ, 7.9სმ, 3 ძირი ხმელი და ხმობაში შესული მარადმწვანე ძახველი დიამეტერებით: 4,7სმ, 4,7სმ, 4,7სმ და 1 ძირი ხმობადი აბელია დიამეტრით 5,7სმ რომელთა აღდგენითი ღირებულება შეადგენს 6290 (ექვსიათასორასოთხმოცდაათი) ლარს. გაცნობებთ, რომ მეპატრონე ვალდებულია გადაიხადოს ხე-მცენარეთა აღდგენითი ღირებულება ამავე კანონის მე-2 თავის მე-5 მუხლის შესაბამისად და ქ. თბილისის მერიის ეკოლოგიისა და გამწვანების საქალაქო სამსახურში წარმოადგინოს მწვანე ნარგავების აღდგენითი ღირებულების გადახდის ქვითარი (საბიუჯეტო შემოსავლების სახაზინო კოდი-#300773292 ბანკის კოდი-TRESGE22), რომლის შემდგომაც გაიცემა მოჭრის შესაბამისი ნებართვა.

ასევე სამსახური თანახმაა, ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2014 წლის 12 დეკემბრის #17-55 დადგენილების მე-2 თავის 21-ე მუხლის მე-2 პუნქტის თანახმად, თქვენსავე ტერიტორიაზე სპეციალისტის (რეკულტივატორი) გამოყენებით, აგროტექნიკური ღონისძიებების სრული დაცვით გადაირგოს 4 ძირი კვიპაროზი დიამეტრებით: 11,1სმ, 14,3სმ, 15,9სმ, 14,3სმ, 2 ძირი წყავი დიამეტრებით: 17,5სმ, 6,3სმ, 1 ძირი დანაე (ორღეროანი) დიამეტრებით: 0,9სმ, 1,5სმ, 1 ძირი ღვია დიამეტრით: 5,7სმ, 8 ძირი კოწახური დიამეტრებით: 7,9სმ, 6,3სმ, 8,9სმ, 8,2სმ, 5.7სმ, 8,9სმ, 7.9სმ, 10,5სმ, 1 ძირი ნაოჭფოთოლა ტუია (ორღეროიანი) დიამეტრებით: 8,2სმ, 7,6სმ, 1 ძირი ჩიტავაშლა (მრავალღეროიანი) დიამეტრებით: 0.6სმ. 0.7სმ. 0.9სმ. 1.1სმ, 0.8სმ.

ეკოლოგიისა და გამწვანების საქალაქო სამსახურის უფროსი

ნინო სულხანიშვილი

“შერატონ მეტეხი პალასის” შენობის რეკონსტრუქციის შესახებ

(ქეთევან დედოფლის გამზირისა და თელავის ქუჩის კუთხე)

ისტორიულ-არქიტექტურული კვლევა

თბილისი 2015

თბილისის ისტორიული ნაწილის განუმეორებელ ხიბლს დიდწილად განსაზღვრავს მისი ერთ-ერთი უძველესი უბნის – ავლაბრის სახე, რომელიც მტკვრის მარცხენა სანაპიროს ისტორიულ და მხატვრულ-არქიტექტურულ დომინანტს წარმოადგენს. სწორედ ავლაბრის სამხრეთ-აღმოსავლეთ ნაწილში, ყოფილი "შავისოფლის" (მირზა-აბათის) მიმდებარედ, განაშენიანების რეგულირების დამცავი ზონის საზღვრის პირას – ქეთევან დედოფლისა და თელავის ქუჩათა კვეთაზე რელიეფურად შემაღლებულ ადგილზე, 1989-1991 წწ განთავსდა სასტუმრო "შერატონ მეტეხი პალასი" - იმ დროისთვის დედაქალაქის ყველაზე მაღალი კლასის სასტუმრო. შენობა აგებისთანავე არსებული ურბანული გარემოს მნიშვნელოვან მახვილად იქცა, გამომდინარე თავისი მოზრდილი ზომებიდან და თბილისისთვის ახლებური არქიტექტურულ-სივრცითი ორგანიზებიდან. შენობა იქცა ერთგვარ „ბოლო წერტილად" ისტორიულ ავლაბარსა და პერსპექტიულ განაშენიანებას შორის. მიუხედავად იმისა რომ სასტუმრო აიგო ისტორიული დასახლებით გარემოცულ ტერიტორიაზე, მის სიახლოვეს მაღალი არქიტექტურულ-მხატვრული ღირებულების მატარებელი შენობები არ გვხვდება. სასტუმროს ირგვლივ დღესაც მრავლად არის შემორჩენილი ძველი ნაგებობები, რომელთა რამდენიმე საუკეთესო ნიმუშიც კი, მხოლოდ ფონურ ნაგებობად შეიძლება იქნას შეფასებული. მაგალითების სახით შეიძლება დასახელდეს საცხოვრებელი სახლები თელავის ქუჩაზე

თელავის ქ.№17

თელავის ქ.№21

აღსანიშნავია, რომ სასტუმრო „შერატონთან“ ყველაზე ახლოს მდებარე კულტურული მემკიდრეობის ძეგლის სტატუსის მქონე შენობებიც მისგან ტერიტორიულად იმდენად მოცილებულები არიან, რომ არც აღიქმებიან სასტუმროს გარემოცვაში და სწორედ ეს უწყობს ხელს „შერატონის“ როგორც მთავარი არქიტექტურული მახვილის როლის შენარჩუნებას არსებულ განაშენიანებაში

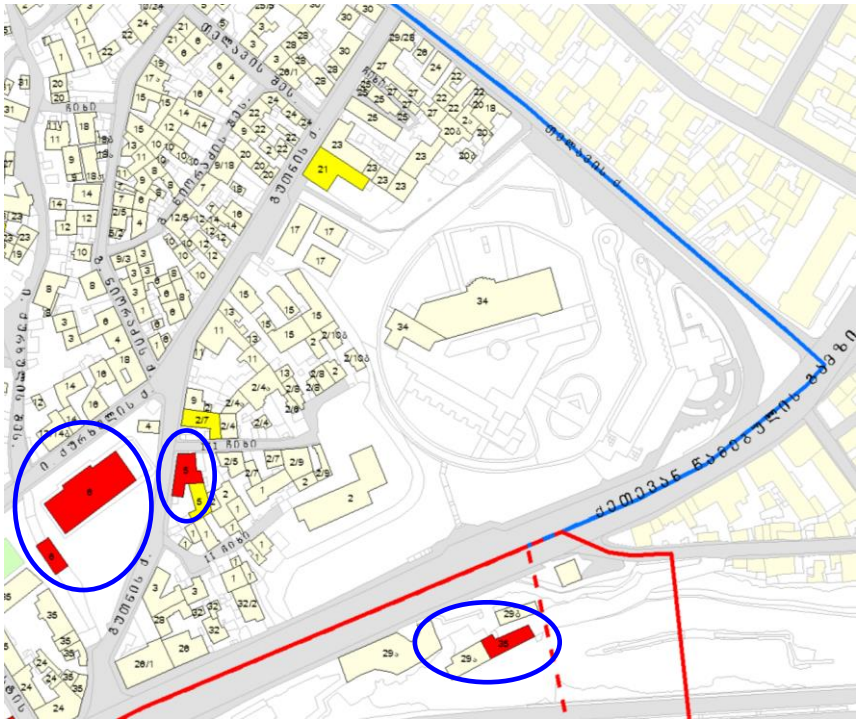

თბილისის ისტორიულ-კულტურული საყრდენი გეგმა, 2007 წელი, ფრაგმენტი

აქვე წარმოვადგენთ ზოგად ინფორმაციას აღნიშნული ძეგლის სტატუსის მქონე შენობების შესახებ: ქეთევან დედოფლის გამზ. №35-ში, მტკვრისპირა ფერდზე მდებარეობს მე-18 საუკუნის ბოლოს აგებული ე.წ. “გოგილოს აბანო”, საბჭოთა პერიოდში რეკონსტრუირებული. ამჟამად, დაგეგმილია კომპლექსის რეაბილიტაცია, მიმდინარეობს საპროექტო სამუშაოები

1900 წელს არის აგებული საშუალო სკოლა გუთნის ქუჩაზე, რომელიც თავისი შეულესავი აგურის დეკორატიული წყობით დამუშავებული ქუჩიდან კუთხით განივად განვითარებული მთავარი ფასადით იქცევს ყურადღებას. ეს შენობა თავიდანვე სკოლის ფუნქციით ყოფილა დატვირთული და დღემდე კარგ მდგომარეობაში ინარჩუნებს საერთო სახეს

სკოლის გასწვრივ, ქუჩის მოპირდაპირე მხარეს გუთნის ქ.№5-ში მდებარეობს კიდევ ერთი ძეგლი – ამჟამად საცხოვრებელი სახლი, რომელშიც XX ს-ის დასაწყისში პოლიციის სამსახური იყო განთავსებული. შენობა მოუვლელია, დიდწილად სახეშეცვლილი ცემენტის შელესილობით, ძეგლის ნიშნები მცირედ აქვს შერჩენილი

თითოეულ ამ ძეგლს მოქმედი კანონმდებლობის შესბამისად განსაზღვრული აქვს ინდივიდუალური დამცავი ზონები, რომელთა არეალშიც "შერატონის" შენობა არ ჰყვება ანუ მასზე რაიმე სახის მკაცრი შეზღუდვები არ ვრცელდება. კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების კონცენტრაცია თანდათან მატულობს ავლაბრის მოედნის მიმართულებით, იქ სადაც ძველი ქალაქის ზღუდე გადიოდა, ძველი ისნისა და გარეავლაბრის უბნებში. საინტერესოა, თვალი გადავავლოთ ზოგადად ამ ტერიტორიის განვითარების სურათს.

ავლაბარი ჩვენამდე ძირითადად, XIX საუკუნეში ჩამოყალიბებული სახით მოვიდა, თვით სახელწოდება კი პირველად XIVს-ში მოიხსენიება.

XVIII ს-ის 70-იან წწ-ებში მეფე ერეკლე II-ის მიერ ძველი საფორტიფიკაციო სისტემების აღდგენის პროცესში, ავლაბრის გალავანიც იქნა ამოყვანილი. გალავანს შიგნით მოქცეული ავლაბრის ნაწილი იყო შიდა ავლაბარი, მის გარეთ დარჩენილი შემოუზღუდავი დასახლება კი გარე ავლაბარს წარმოადგენდა.

ქალაქის 1867 წლის რუკაზე ჩანს, რომ ამჟამად ჩვენთვის საინტერესო ტერიტორია მწვანე საფარითაა დაფარული, მასზე ნაგებობები არ არის აღნიშნული. ქალაქი ამ დროს 4 ადმინისტრაციულ ნაწილად არის დაყოფილი და მომავალი „შერატონის" ტერიტორია მათგან მესამეში, ავლაბრის ნაწილში შედის. ქეთევან დედოფლის გამზირს იმ დროს კახეთის ქუჩა ჰქვია და №20-ით მასზე იოანე წინასწარმეტყველის (სურბ კარაპეტის) ეკლესიაა აღნიშნული, რომელიც დღეს აღარ არსებობს, მის ადგილზე ახლა რესტორანია განთავსებული. №23-ით რუკაზე არტილერიის სკოლაა მითითებული –

დღევანდელი გამზ. №25. ქუჩათა დაკვალვა განსხვავებულია – სწორედ დღევანდელი სასტუმროს „ბორცვთან“ წყდება ქუჩათა მეტ-ნაკლებად რეგულარული ქსელი. ამ დროს ჯერ არ არის არც თელავის ქუჩა

თბილისის გეგმა, 1867 წელი, ფრაგმენტი

XX საუკუნის დასაწყისში ქალაქში სურათი იცვლება. 1902 წლის გეგმიდან ჩანს, რომ უკვე გაყვანილია გუთნის (მაშინდელი ფალავანდოვის) ქუჩა თავისი ჩიხებით, ასევე თელავის ქუჩა, რომელსაც თავიდანვე ეს სახელწოდება ჰქონია. მიმდებარე ტერიტორიაზე შენობაა დატანილი – დღევანდელი გუთნის ქ. №5 - ქალაქის მე-7 საპოლიციო ნაწილის სამმართველო (იხ. №213). ქალაქი ამ დროს ათ ნაწილად იყოფა და ჩვენი ტერიტორია მათგან მეშვიდეშია მოქცეული, რომელიც სამ უბანს – ავლაბარს, შავსოფელსა და ნავთლუღს მოიცავს

თბილისის გეგმა, 1902 წელი, ფრაგმენტი

ხუთიოდე წელიწადში – 1907 წლის გეგმის თანახმად, გუთნის ქუჩაზე (ამჟამინდელ გუთნის ქ. №6-ში) ჩნდება კიდევ ერთი შენობა – ყრუ-მუნჯთა სკოლა და უსინათლოთა სასწავლებელი (იხ. გეგმაზე №208), ქალაქის მე-7 საპოლიციო ნაწილის სამმართველო კვლავ დღევანდელი გუთნის ქ.№5-შია განთავსებული (იხ. №207). რუკაზე ასევე აღნიშნულია იოანე წინასწარმეტყველის ეკლესია (იხ. №206), და სიახლეა, ის რომ ახლანდელი სასტუმრო „შერატონის“ ტერიტორია №205-ით აღწერილია, როგორც – კავკასიის საველე ინჟინერთა პარკი

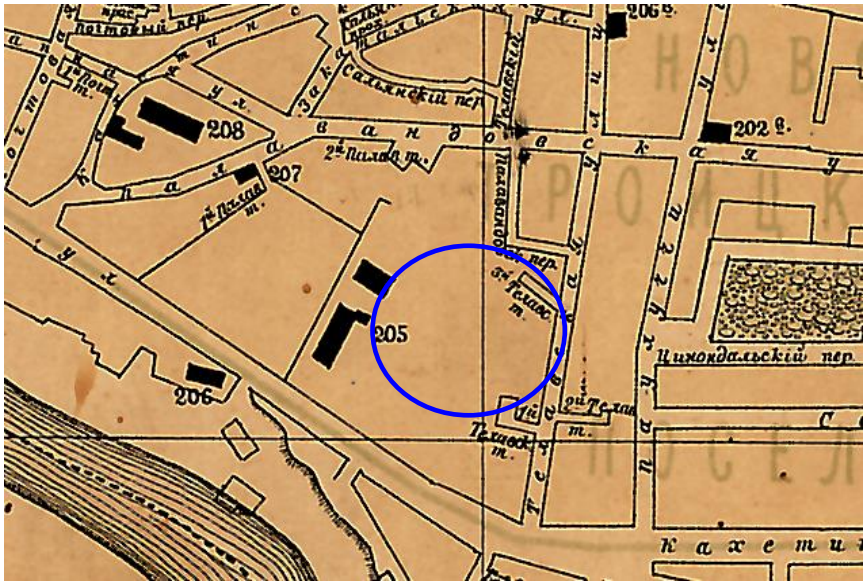

თბილისის გეგმა, 1907 წელი, ფრაგმენტი

1913 წელს იგივე სურათია, ქუჩათა დასახელებები და შენობათა აღნიშვნა არ შეცვლილა, შეიცვალა ადმინისტრაციული დაყოფა - თბილისი ამ დროს უკვე XII ნაწილს აერთიანებს, და ჩვენთვის საინტერესო ტერიტორია VI-ს – ნავთლუღს მიეკუთვნება

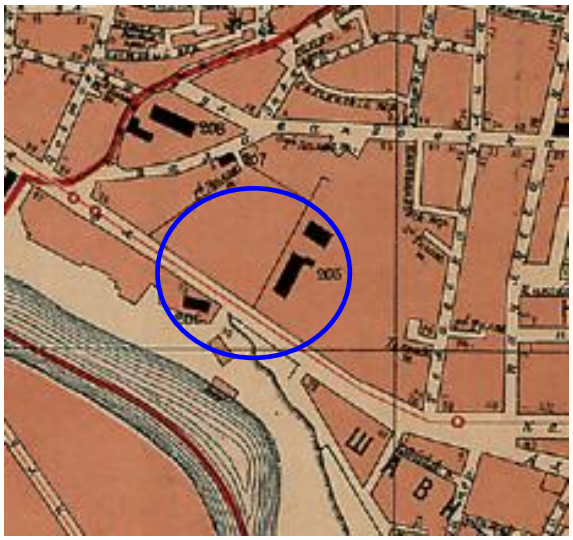

თბილისის გეგმა, 1913 წელი, ფრაგმენტი

1924 წლის რუკაზე ქალაქის საერთო სურათი შეიცვალა – ქუჩების უმეტესობას რევოლუციონერთა სახელები დაერქვა, ადმინისტრაციული დაყოფა არ შეცვლილა, მაგრამ გარეუბნებში გაჩნდა ახალი სახელწოდებები და ნავთლუღში ჩვენი ტერიტორია „მე-6 შრომის ახალშენში“ აღმოჩნდა. სხვამხრივ, მოცემულ რუკაზე დატანილი გეგმარებითი სტრუქურის ძირითადი ხასიათი შენარჩუნებულია დღევანდელ დღემდე

თბილისის გეგმა, 1924 წელი, ფრაგმენტი

* * *

ამდენად, როგორც თბილისის ძველი გეგმებიდან გამოჩნდა, ავლაბრის დაგეგმარების სტრუქტურის ჩამოყალიბების პროცესი XX საუკუნის დასაწყისში უკვე დასრულებულია, და მასში სრულად არის ასახული ისტორიული განვითარების თავისებურებები.

რაც შეეხება კონკრეტულად სასტუმროს ტერიტორიას და მასზე განთავსებულ არქიტექტურულ კომპლექსს, იგი ასევე ადაპტირებულია არსებულ განაშენიანებასთან და როგორც არაერთხელ აღვნიშნეთ, მის ერთგვარ არქიტექტურულ-მხატვრულ მახვილს წარმოადგენს.

ამჯერად, სასტუმროს რეინოვაციის მიზნით, დაგეგმილია მისი რეკონსტრუქცია - გარკვეული ცვლილებების შეტანა შენობის როგორც შიდა, ისე გარე სახეში, რაც ფასადებზე გამოიხატება მოსაპირკეთებელი მასალების თანამედროვე მასალებით შეცვლაში – ლითონის მოაჯირები მინის მოაჯირებით ჩანაცვლდება, განახლდება დეკორატიული ლესვა. ინტერიერში უფრო საფუძვლიანი ცვლილებებია, რაც არ აისახება გარე სახეზე. ფასადებს დაემატება მხოლოდ მცირე არქიტექტურული ფორმები – საჩრდილობლები, წარწერები, საყვავილეები. იმის გათვალისწინებით, რომ შენობის ძირითადი მოცულობა და არქიტექტურული ლოგიკა არ იცვლება, შენარჩუნდება არსებული სივრცის ორგანიზება, აღნიშნული ცვლილებების განხორციელება სრულიად დასაშვებია. ერთადერთი ახალი მოცულობა, რომელიც გაჩნდება სასტუმროს უკანა ეზოში, ეს არის ერთსართულიანი საბანკეტო დარბაზი, რომელიც ორგანულად ეწერება არსებულ გარემოში და არქიტექტურულ-მხატვრული თვალსაზრისით – სავსებით მისაღებია, არსებული მწვანე ნარგავების დაცვის მიზნით, მათი გადარგვის უზრუნველყოფის გათვალისწინებით.

გამოყენებული ლიტერატურა და საარქივო მასალა:

1. ვ. ბერიძე, თბილისის ხუროთმოძღვრება. 1801-1917 წწ., ტ I-II, თბ., 1960-1962
2. თ. გერსამია, ძველი თბილისი, თბ., 1984
3. თ. კვირკველია, ძველთბილისური დასახელებანი, თბ., 1985
4. თბილისი, ენციკლოპედია, თბ., 2002
5. საქართველოს ცენტრალურ საისტორიო არქივში, თბილისის ეთნოგრაფიულ მუზეუმსა და საქართველოს ეროვნულ მუზეუმში დაცული რუკები.

ხელოვნებათმცოდნე – მ. შავიშვილი

